

РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ И НАДЗОРА ТРЖИШТА ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ ОД 2004. ДО 2012. ГОДИНЕ

Мира Ерић Јовић, вицегувернер Народне банке Србије
Београд, 12. јун 2012.

Активности НБС у сектору осигурања од 2004. до 2012.

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<p>НБС супервизор осигурања Стварање и развој функције супервизије</p> <p>Техничко и организационо оспособљавање НБС члан IAIS</p> <p>Почетак стабилизације и враћање поверења јавности</p>	<p>15 подзаконских аката, од чега 8 актуарских</p> <p>Постављен савремен систем стат. и фин. извештавања</p> <p>Започет Програм за унапређење актуарске професије</p> <p>Лиценцирање актуара</p> <p>Објављен Стратешки план развоја за период 2006-2009.</p> <p>Постављен аутоматизован обрачун CARMEL показатеља</p> <p>Почетак банко осигурања</p> <p>Усклађивање пословања ДО са Законом о ДПФ</p>	<p>Одлука о систему интерних контрола и управљању ризицима</p> <p>Центар за заштиту корисника фин. услуга</p> <p>Уведени напредни методи резервације штета и успостављен аутоматизован систем обрачуна рез. штета методом триангулације</p> <p>Шест смерница</p>	<p>Учешће у спровођењу НПИ у делу који се односи на осигурање</p> <p>MoU - актуарска обука преноси се на факултете</p> <p>Окончан пренос полиса животног осигурања из Аустрије</p>	<p>Закон о обавезном осигурању у саобраћају</p> <p>Пројекат развоја контролних калкулатора за обрачун мат.рез.</p> <p>Усклађивање спровођења ДЗО са Уредбом о ДЗО</p> <p>Одлука "Упознај свог клијента"</p>	<p>Одлука мат. рез. (макс. каматна стопа)</p> <p>Обрачун маргине солвентности за допунско здравствено осигурање</p> <p>Имплементација бонус - малус система и утврђивање садржаја и евиденције полиса АО</p> <p>ИПА пројекат за унапређење капацитета НБС</p> <p>Супервизорски колеџи</p>	<p>Започет контролни циклус примене Закона о обавезном осигурању у саобраћају</p> <p>Усклађивање лиценцирања актуара са Законом о образовању</p> <p>Започет Пројекат осигурања ризика од природних катастрофа SEEC CRIF (ратификован споразум о зајму)</p>	<p>Предлог новог Закона о осигурању</p> <p>Настављен контролни циклус примене Закона о обавезном осигурању у саобраћају</p>	1

Стабилизовано тржиште осигурања, и поред ефеката из реалног сектора, и даље бележи позитивне трендове

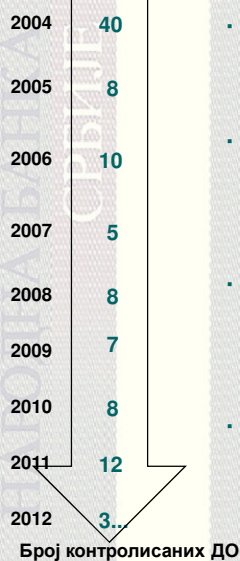
износи у млрд. РСД

	2004	2008	2009	2010	2011	1Q 2011	1Q 2012	тренд
Укупна премија	22,6	52,2	53,5	56,5	57,3	14,3	14,9	↗
Премија животних осигурања	1,7	6,3	7,9	9,3	10	2,3	2,6	↗
учешће у укупној премији	7,4%	12,2%	14,7%	16,5%	17,4%	16%	17,2%	
Премија неживотних осигурања	20,9	45,8	45,7	47,2	47,3	12	12,3	
Премија по глави становника	€38	€80	€76	€73	€75			
Премија животних осигурања по глави становника	€3	€10	€11	€12	€13			↗
Учешће премије у БДП-у	1,6%	2%	2%*	2%*	1,8%**			
Билансна сума	30,8	84,8	99,2	117,1	125,7	121,2	133,4	↗
Капитал	15,6	25,3	29,2	32,2	33,3	32,4	33,9	↗
Техничке резерве	11,5	51,5	60,5	71,1	76,8	73,6	81,9	↗
Број ДО	40	24	26	26	28	26	28	↗
Број запослених	5407	11713	11142	11142	11289	11154	11437	

*РЗС извршио ревизију БДП-а у априлу 2012.
**Процена БДП-а

2

Непосредне контроле пословања ДО – смањење нивоа ризика у систему

- У периоду стабилизације сектора **2004-2005**. идентификоване значајне неправилности – прецењена актива и потцењена пасива (нереално исказане тех. рез), неуредне пословне књиге, неблаговремена исплата штета, непоуздани подаци о продатим полисима и др.
- У периоду **друга половина 2005-почетак 2007**. идентификоване неправилности – примена МРС и процењивање билансних и ванбилансних позиција, обрачун тех. рез, примена ограничења при инвестирању тех. рез. и гарантне рез, слабости у управљању, сист. интерних контрола, раду интерне ревизије и др.
- У периоду **друга половина 2007-2010**. идентификоване неправилности – обрачун рез. штета, структура улагања тех.рез, процена билансних позиција, усаглашавање потраживања и обавеза, прог. решења у фин-рачун. сист, сист. интерних контрола, вођење пословних књига, примена аката и др.
- У **2011. и 2012. фокус на контроли обавезног осигурања од аутоодговорности**, идентификоване неправилности – рокови за обраду и исплату одштетних захтева, непокривеност трошкова режијским додатком, трошкови рекламе, пропаганде и закупа пословног простора и др.

3

Изложеност ризицима фокус посредне контроле

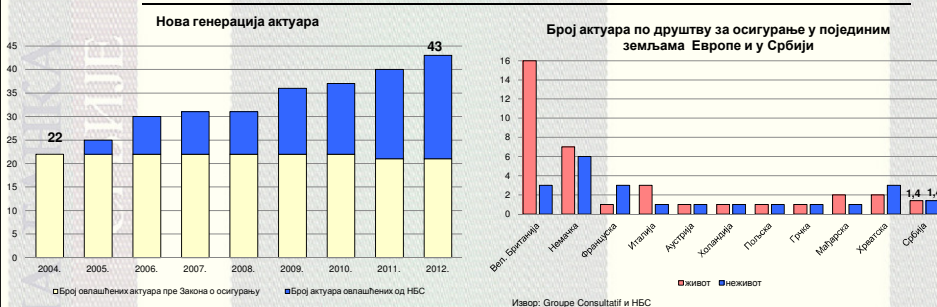
- ДО редовно извештавају НБС (годишње, тромесечно, месечно)
- Квантитативно праћење и анализа финансијске стабилности ДО – CARMEL показатељи
- Идентификација и праћење значајних активности ДО
- Идентификација и праћење ризика инхерентних значајним активностима
- Анализа квалитета управљања ризицима и система интерних контрола (у непосредној контроли)
- Утврђивање нето ризика и смера ризика
- Утврђивање композитног ризика и рангирање стадијума у ком се ДО налази – планирање непосредних контрола

Матрица ризика на дан...

Значајне активности	Значај	Инхерентни ризици	Квалитет управљ. ризицом	Нето ризик	Смер ризика
			Оптимизација управљања		
Укуп. рангир					
Капитал		Приходи			
Композ. ризик		Смер ризика		Временски оквир	
Ранг. стадијум					

4

Унапређење актуарске професије као значајног актера у управљању ризицима

- Програм за унапређење актуарске професије усклађен са програмом IAA започет 2006. (НБС одржала 54 испита и лиценцирала 22 овлашћена актуара)
- Континуирани надзор и контрола рада овлашћених актуара
- Континуирано унапређење професионалних знања и примене етичких стандарда у раду – јачање професионалних способности актуара у циљу испуњења захтева актуарске функције

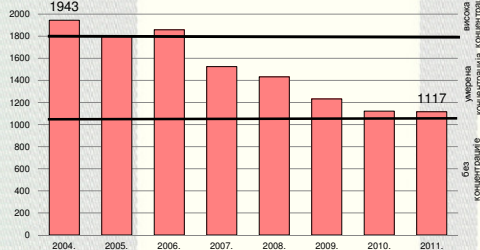
5

Улазак страних инвеститора и развој канала дистрибуције

ДО у претежно страном власништву преузимају већинско учешће

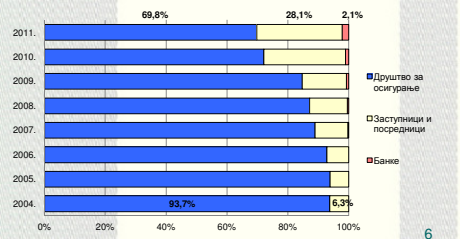
Смањење концентрације на тржишту мерено ННН

Развој канала дистрибуције

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Правна лица	149	40	44	59	65	69	77	79
Физичка лица-предузетници	-	35	87	123	123	123	117	109
Физичка лица која су добила овлашћење	-	2578	3983	5002	8190	10124	11418	13363
Банке	-	-	-	4	11	15	16	19

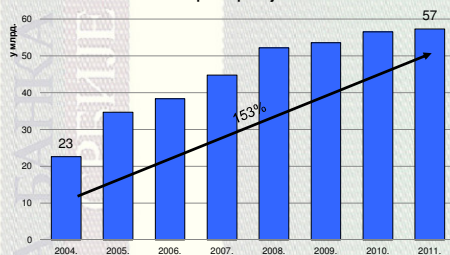
Премија по каналима дистрибуције (у %)

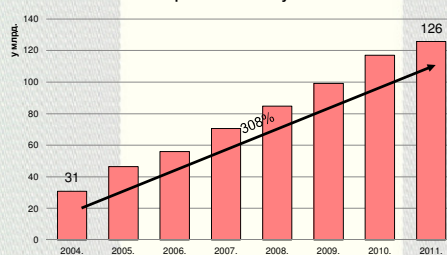
6

Уређењем тржишта омогућен развој осигурања у Србији...

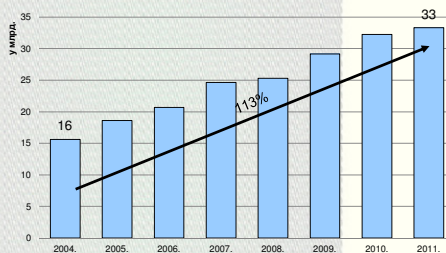
Пораст премије

Пораст билансне суме

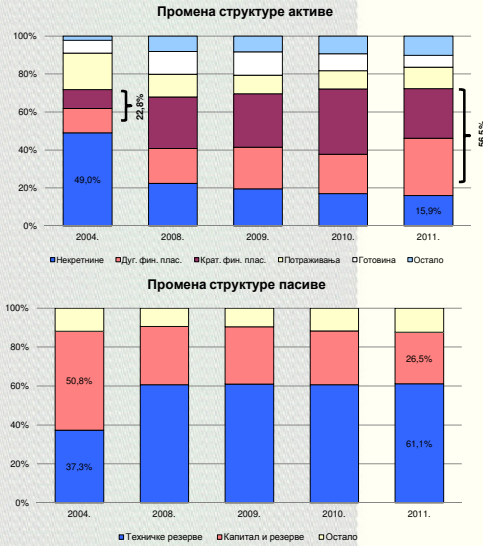

Пораст капитала

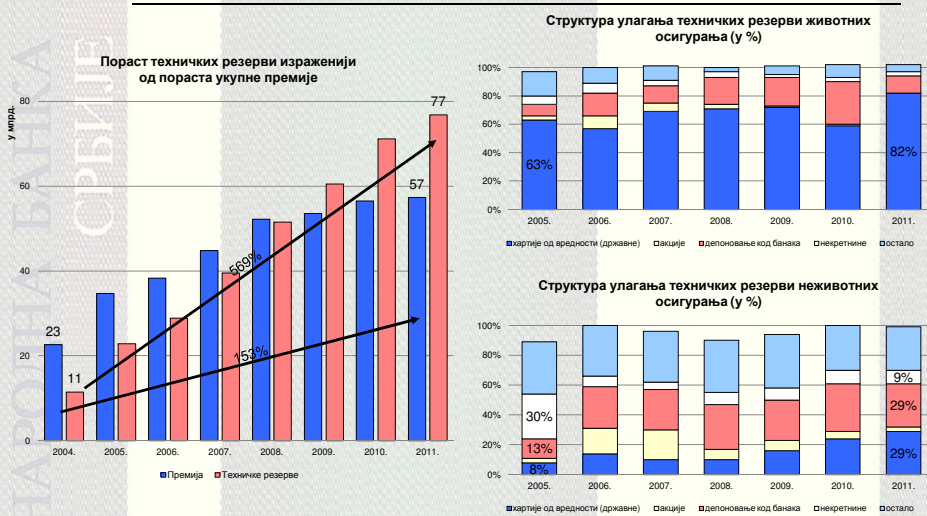
7

...структура биланса значајно побољшана

8

...техничке резерве расту и структура улагања је побољшана

9

...развој животних осигурања

Пораст удела премије животних осигурања у укупном портфељу

Пораст удела математичке резерве у укупним техничким резервама

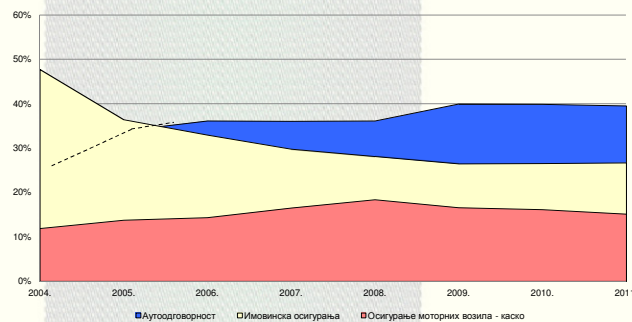

- Премија животних осигурања порасла је скоро 6 пута, са 1,7 млрд. у 2004. када је њен удео био 7,4% укупне премије на скоро 10 млрд. у 2011. када је достигла учешће од 17,4%
- Математичка резерва порасла је 18 пута са 1,7 млрд. у 2004. када је њен удео био 14,8% укупних техничких резерви на 30,6 млрд. у 2011. када је достигла учешће од 40%

10

...међутим, смањење учешћа добровољних осигурања у премији неживотних осигурања као последица кризе

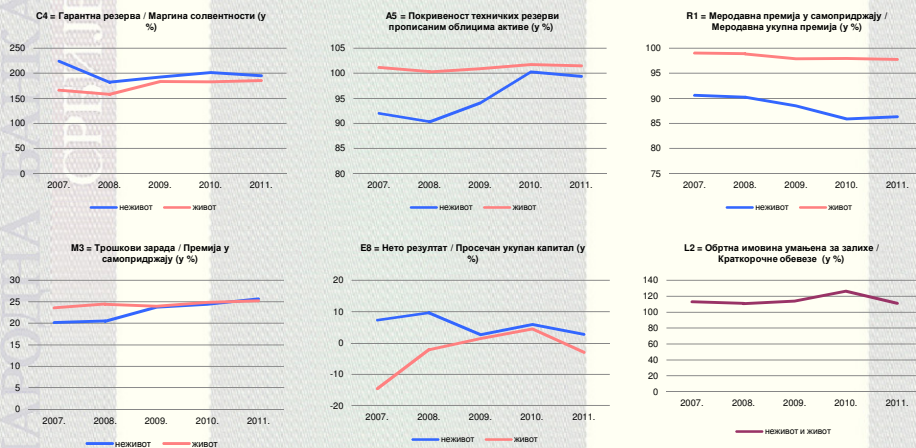
Учешће у премији неживотних осигурања у %

- Последњих година добровољна осигурања бележе смањење удела у премији неживотних осигурања
  - Имовинска осигурања са скоро половинског учешћа у 2004. пала су на 27% у 2011.
  - Осигурање моторних возила-каска, које је пре кризе бележило највећи раст, са 12% учешћа у 2004. на 18% у 2008. у 2011. бележи учешће од 15%
- Осигурање аутоодговорности, као обавезно, повећало је учешће са 1/4 у 2004. на 40% у 2011.

11

Анализа сектора осигурања – прилагођавање на ефекте кризе и одржана стабилност

12

Изазови који су пред нама

Нова директива EY Solvency II

- Циљ је утврђивање финансијског положаја ДО узимањем у обзир свих стварних ризика, повећање транспарентности и поверења у цео сектор осигурања
- Директива утврђује општа правила за започињање и обављање делатности животних и неживотних осигурања и реосигурања, надзор ДО и групе, реорганизацију и ликвидацију ДО
- Три стуба:
  - квантитативни захтеви
  - квалитативни захтеви и супервизија
  - тржишна дисциплина
- Резултати упитника НБС указали да је важно обезбедити континуирану едукацију, што је стратешко питање

Нацрт новог Закона о осигурању

- уређује, између осталог, следећа питања:
- учешћа у ДО и повезана лица
  - надзора групе друштава за осигурање
  - обавезе информисања осигураника и чувања поверљивих података
  - огранке и прекогранично пружање услуга осигурања
  - оквир за адекватност капитала
  - систем управљања који укључује функције
    - управљања ризиком
    - усклађености пословања
    - интерне ревизије
    - актуарску функцију

13

НАРОДНА БАНКА

СРБИЈЕ

ХВАЛА НА ПАЖЊИ
